

ПОЛІТИКА ЄС У СФЕРІ ВИБУДОВУВАННЯ СТРАТЕГІЧНИХ МІЖНАРОДНИХ КОМУНІКАЦІЙ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Качур Олександр Вікторович

*аспірант кафедри журналістики та міжнародних відносин
ПВНЗ «Київський університет культури»
м. Київ, Україна*

Європейський Союз (далі – ЄС) як економічне та політичне об'єднання 27 європейських держав є міжнародним конгломератом, що поєднує ознаки міжнародної організації (міждержавності) та держави (наддержавності), проте юридично ними не є. Організація Північноатлантичного договору, Північноатлантичний Альянс, НАТО – військово-політичний блок, що об'єднує 30 країн, ще 24 держави у різний спосіб беруть участь у програмі НАТО «Партнерство заради миру», 15 країн – в інституціоналізованих програмах діалогу. Медійна активність і ЄС, і НАТО у міжнародній політиці є цікавою темою дослідження, особливо з огляду на російсько-українську війну, яка триває вже майже 10 років.

Критерій цінностей, ідентичності проголошується засадничим для ЄС, який «є Союзом цінностей: основних прав, демократії, верховенства права» як «основ суспільства» та «спільної ідентичності» в умовах «прямого виклику цінностям ЄС та заснованого на правилах світового порядку», коли «збереження та підтримання демократичних інститутів та цінностей є загальною відповідальністю держав-членів та інститутів ЄС¹ [2]. Це особливо важливо зараз, коли ЄС та його державам-членам загрожують ворожі іноземні суб'єкти, на кшталт Росії чи Ірану, які використовують дезінформацію та кібератаки, щоб спробувати підірвати наші демократії»².

Політика Єврокомісії щодо вибудовування стратегічних комунікацій носить послідовний, науково обґрунтований концептуальний характер, загальні контури якого були окреслені в опублікованій у 2019 р. доповіді «Майбутнє уряду 2030+: політичні наслідки та рекомендації» в рамках проекту «Наука для політики», службою Європейської комісії з науки та знань. Він спрямований на надання науково-обґрунтованої підтримки європейському процесу розробки політики у загальному контексті підготовки реформи системи управління ЄС. Суть полягає у виробленні шляхів переосмислення суспільного договору відповідно до потреб сучасного суспільства, визначенні того, які саме елементи мають бути скориговані, які цінності необхідні для покращення суспільства та як

---

¹ Koops J. A., Macaj G. (2015). The European Union as a Diplomatic Actor. Basingstoke. Palgrave MacMillian.

² 2022 Rule of Law Report. The rule of law situation in the European Union European Commission. Luxembourg, 13.7.2022. COM (2022) 500 final. Document 52022DC0500. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1658828718680&uri=CELEX%3A52022DC0500>

можливо найбільш ефективно сформувати «нове почуття громадянської відповідальності» на основі розробки нових моделей управління для прогнозування та підготовки до можливих варіантів розвитку політичної ситуації в ЄС та еволюції суспільно-політичних запитів громадян країн-членів³. Доповідь містить 57 рекомендацій, згрупованих згідно 9 сфер політики за різними рівнями систем управління (від Єврокомісії до місцевих органів самоврядування), представлених у формі комплексного пакету заходів. Червоною ниткою крізь доповідь проходить думка про необхідність, у зв'язку зі зростаючим впливом технологічних і цифрових компаній на національні уряди та наднаціональні органи управління ЄС, підвищення ролі регулятивних функцій щодо них з боку виконавчої влади та виявлення ступеня їх акторства, перспектив підвищення його впливу на політичне життя Євросоюзу та рівня відповідності світоглядним ціннісним підвалинам ЄС (за принципом «навіть Google був стартапом 30 років тому»).

Головне питання – чи справді цифрові ІКТ-платформи та популізм підтримують одна одну, чи є спосіб, за допомогою якого можна перетворити цифрові дані на засіб забезпечення домінування демократії, а не популізму, і наскільки у зв'язку з цим необхідні більш глибокі реформи для диверсифікації владних відносин між різними рівнями управління та соціальними суб'єктами. Виходячи з нових викликів, констатованого наростання розчарування людей представницькою демократією, значного рівня недовіри до політичних інституцій і політики в цілому, обґрунтовується необхідність серйозного вивчення питання про те, як цифрове управління може привнести інновації, стабілізувати в перспективі відносини влади та модернізувати роль уряду. Робиться висновок про важливість збереження пильності щодо кінцевої мети використання технологій, оцінок, наскільки їх застосування відповідає інтересам суспільства, вирішальне значення має наявність сильного політичного керівництва, здатного здійснювати таку оцінку і проявляти таку пильність. Висунуто заклик про створення порад громадян, які служили б платформою для залучення громадськості до процесу розробки політики на всіх його етапах, що може бути зроблено шляхом випробування нового типу установ або перегляду деяких існуючих: від запровадження нового європейського інституту «Парламент мерів» до реорганізації існуючих політичних органів та процедур вироблення й прийняття політичних рішень.

Інший шлях – створення загальнодоступних європейських ЗМІ (як класичних, так і цифрових) для кращого зв'язку з громадянами та створення публічної сфери для збереження загальноєвропейської ідентичності, враховуючи державне фінансування якісних репортажів у ЗМІ. Вирішення завдання ініціювання в рамках ЄС дискусії про те, як оновити та змінити політичну систему, особливо щодо більш високих рівнів управління, позначено за допомогою застосування імперативних заходів підвищення

---

³ Vesnic-Alujevic L., Scapolo F. (2019). The Future of Government 2030+: Policy Implications and Recommendations. EUR 29853 EN. Publications Office of the European Union. Luxembourg. URL: <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC117971>

довіри громадян до політичних інститутів через громадянську освіту, включаючи імітаційні моделі (наприклад, імітаційні слухання у законодавчих органах або міських/суспільних зборах), що «має стати обов'язковим у всій Європі», проведення організаційних тренінгів, які дозволять директивним органам сприяти інституційним змінам та змінити мислення адміністрації, створення нових механізмів управління в традиційних політичних партіях, розробка механізмів підвищення транспарентності та під щодо публічних дій, інформування громадян через державні ЗМІ ЄС про переваги європейської політики, надання особливої уваги обов'язковому цивільному вихованню молоді, запровадження обов'язкової участі в цивільних та політичних організаціях, що могло б сприяти підвищенню поінформованості, громадян про політичні процеси і те, як функціонують демократичні суспільства. Особливою темою є розробка наднаціонального підходу, необхідного для цифрових ІКТ-компаній та нових технологій за допомогою системи регулювання відносин між бізнесом та урядом, встановлення «правил і норм того, що бізнес-сектори можуть і не можуть робити», а також «тиск на приватний сектор з метою боротьби із комп'ютерною пропагандою»⁴.

---

⁴ Vesnic-Alujevic L., Scapolo F. (2019). The Future of Government 2030+: Policy Implications and Recommendations. EUR 29853 EN. Publications Office of the European Union. Luxembourg. URL: <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC117971>